

Teklif

Teklif

2 aylık düşünce dergisi

Sayı 14 * Mart 2024

ISSN 2791-7355

İMTİYAZ SAHİBİ

Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı AŞ adına

MUSTAFA ALBAYRAK

YAYIN KURULU

AHMET AYHAN ÇİTİL

DURSUN ÇİÇEK

İBRAHİM HALİL ÜÇER

İHSAN FAZLIOĞLU

ÖMER TÜRKER

TAHSİN GÖRGÜN

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

DURSUN ÇİÇEK

KATKIDA BULUNANLAR

AHMET KÖROĞLU

LATİF KARAGÖZ

REDAKSİYON

SÜMEYYE ŞAHİN

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

RİDVAN TULUM

REKLAM

ABDULLAH HANÖNÜ

(Reklam Genel Müdürü)

ZİYA KADAM

(Reklam Genel Müdür Yrd.)

Reklam Rezervasyon

0212 467 65 65

TASARIM VE UYGULAMA

MUHAMMED NUR ANBARLI

WEBSİTE VE SOSYAL MEDYA

ALAADDİN ŞAHİN

BASIM

MATİS

Tevfikbey Mahallesi, Dr. Ali Demir Caddesi, Numara 51

34295 Sefaköy, Küçükçekmece, İstanbul

0212 624 21 11

Sertifika No: 40421

teklifdergisi.com/

İLETİŞİM-YÖNETİM YERİ

Maltepe Mahallesi, Fetih Caddesi, Numara 6

34010 Topkapı, Zeytinburnu, İstanbul

0212 467 65 17

İçindekiler

6 Gazze'den Sonra

AÇIK OTURUM

- 8 Gazze'den Sonra İnsanlığın Geleceği
Ahmet Ayhan Çitil, İbrahim Halil Üçer, İhsan Fazlıoğlu,
Ömer Türker, Tahsin Görgün

SÜTUNLAR

- 47 Gazze Aynasında İnsanlığın Geleceği ve
İslam Ümmetinin Mükellefiyeti
İBRAHİM HALİL ÜÇER
- 64 Tanımlama Kudreti Elimizden Alınmak İstenen Kavram: Cihad
MEHMET GÖRMEZ
- 84 Tapınak Teolojisi ile Travmatik Psikoloji Arasında...
İHSAN FAZLIOĞLU
- 94 Müslümanlar Yahudi Sorununu Nasıl Çözmeli?
AHMET AYHAN ÇİTİL
- 104 Boykotu Başarmak: İslam Dünyasında İktisadî Zihniyetin Tashihi
FARUK TAŞÇI
- 118 Gazze: İnsanlığın Bugünü mü Geleceği mi?
TAHSİN GÖRGÜN

- 130 Karanlığı Aydınlatacak Işık:
Gazze Katliamının Düşündürdükleri
ÖMER TÜRKER
- 140 Gazze'nin "Ümmet Siyaseti"
OVAMİR ANJUM
- 150 "Yahudi-Hristiyan" Karşısında Gazze
AHMET DEMİRHAN
- 164 Gazze'nin Çılgılığı ve Uluslararası Hukuk
BERDAL ARAL
- 174 Uluslararası Düzenin Siyasal Teolojisi
İSMAİL YAYLACI
- 182 İsrail, Filistin ve İslam Dünyası:
Bir Kısır Döngünün Anatomisi
M. AKİF KAYAPINAR
- 194 İnsanlık Hangi Aynada Görünür?
EŞREF ALTAŞ
- 200 "Arz-ı Mev'ûd" Bir Masal mı? İşgalin Teopolitiği
ŞİNASI GÜNDÜZ
- 212 Hakikat ve Maske
RİDVAN ŞENTÜRK
- 224 Dijital İmgenin Filistin Örneğinde Sömürüsü
EYÜP AL

KİTAPİYÂT

- 235 Teoman Duralı'nın "Çağdaş Küresel Medeniyet" Analizi Üzerine
DURSUN ÇİÇEK
- 246 Abdülvehhâb el-Messiri ve Siyonizm Eleştirisi
AHMET KÖROĞLU
- 254 *Deconstructing Zionism* Kitabı Üzerine
ÖMER FARUK UYSAL
- 260 Felaketi Anlamak, Anlamlandırmak ve Kavramak: Nekbe ve Nekse
HİLAL GÖRGÜN
- 272 Apartheid ve Uluslararası Hukuk: Siyonizm'in Ürettiği
İrk Ayrımcılığı Üzerine
ALİ OSMAN KARAOĞLU

Uluslararası Düzenin Siyasal Teolojisi

İSMAİL YAYLACI

Siyasetin temel kavramlarının sekülerleşmiş teolojik kavramlar olduğunu söyleyen Carl Schmitt, egemenliği istisnaya karar verme gücü olarak tanımlar. Nasıl ki Tanrı, kendi yarattığı evrenin işleyiş yasalarında mucizeler yoluyla istisnalar yaratarak hükümranlığını sergiliyorsa; egemen de kendi oluşturduğu siyasal-hukukî düzenin yasalarını—ilkelelerini, prensiplerini, normlarını—askıya alarak, bu düzenin içinde olağanüstü hâl durumu yaratarak, başında yer aldığı yasal düzenin dışına çıkarak egemenliğini gösterir. Dolayısıyla egemen, Schmitt’e göre, istisnaya karar verebilendir.

Uluslararası saha, iç siyasal alandan farklı olarak cebri yaptırım gücüne sahip bir hukukla düzenlenmiş değildir. Fakat farklı ve daha zayıf bir yaptırım sistemine sahip olsa da uluslararası ilişkileri de tanzim eden bir hukuk ve ona eşlik eden normlar ve prensipler düzeni vardır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra inşa edilen liberal karakterli uluslararası düzen, insan haklarını uluslararası hukuk rejimi haline getirmiş, savaşlarda takip edilmesi gereken normları içeren insânî hukuku kurumsallaştırmıştı. Uluslararası Ceza Mahkemesi suçların şahsiliği ilkesini uluslararası ilişkilerde kurumsallaştırma konusunda önemli bir mesafe aldı. Bu uluslararası düzenin merkezinde Birleşmiş Milletler yer alıyor. Savaş sonrası çatı böyle çatılmıştır.

İç siyasal yapıların yasal olarak hiyerarşik örgütlenmiş olması, bizlere egemenin kim ya da ne olduğuna dair görece açık bir resim sunar. Fakat bu legal hiyerarşilerin olmadığı,

ya da BM Güvenlik Konseyi'nin veto gücüne sahip daimî üyeliği gibi durumlarda olduğu üzere daha dolaylı olarak işlediği uluslararası ilişkilerde, egemenin varlığını nasıl bilebilir, egemeni nasıl teşhis edebiliriz? 1948'den başlayarak fakat özellikle 1967'den itibaren İsrail'in bir devlet olarak karakteri ve uluslararası pozisyonunda, Schmit'in egemenlikle istisna hali arasında kurduğu ilişkiden hareketle uluslararası ilişkilerin siyasal teolojisinin izini sürmek mümkün. İsrail'in en son olarak Gazze'de insan hakları ve insânî hukuku alenen ve kasten çiğnemesinde, uluslararası düzenin egemenlik pratiklerinin kristalize olmuş hali takip edilebilir. Burada kastettiğim egemenlik, tekil olarak devletlerin sahip oldukları yahut iddia ettikleri Vestfalyen anlamda jüridik egemenlik değil, tümel olarak düzenin kurallarının dışına çıkabilme ve istisna oluşturma kapasitesi anlamında Schmittyen bir egemenliktir.

1960 yılında BM Genel Kurulu'nun 1514 sayılı kararıyla Sömürge Ülkelerinin ve Halklarının Bağımsızlıklarının Tanınması Deklarasyonu kabul edildi ve o tarihten sonra bu deklarasyonun uluslararası teamül hukukunun bağlayıcı bir parçası olduğu kabul ediliyor, anlaşmalar ve mahkemeler bu belgeye atıf yapıyor. Bu deklarasyon sömürge yönetimlerinin bir insan hakları ihlali olduğunu tespit ederek halkların self-determinasyon hakkının tanınmasını ve kolonyal yönetimlerin sona erdirilmesini gerekli kılıyor. Başından itibaren kendini bir etnodemokrasi olarak tanıtan İsrail'in Filistin topraklarında sürdürdüğü işgal ve Filistin halkına yönelik izlediği politikalar, zamanımızın en cüretkâr yerleşimci sömürgecilik örneğini teşkil ediyor. “Yerleşimci sömürgecilik” ifadesi, Birleşmiş Milletler'in işgal altındaki Filistin topraklarındaki insan hakları ihalleriyle ilgili olarak görevlendirdiği Özel Raportör Francesca Albanese'in, 2022 yılında BM Genel Kurulu'na sunduğu raporda İsrail için kullandığı bir ifade. Rapor, artık meselenin İsrail-Filistin çatışması olarak çerçevelendirilmesinin bırakılarak İsrail'in “kastî olarak toprak elde eden, ırk ayrımcılığına dayalı (segregasyoncu) ve baskıcı yerleşimci sömürge işgaline” odaklanılması gerektiğini ifade ediyor. Son yıllar-

Nasıl ki Tanrı, kendi yarattığı evrenin işleyiş yasalarında mucizeler yoluyla istisnalar yaratarak hükümlerini sergiliyorsa; egemen de kendi oluşturduğu siyasal-hukuki düzenin yasalarını—ilkelerini, prensiplerini, normlarını—askıya alarak, bu düzenin içinde olağanüstü hâl durumu yaratarak, başında yer aldığı yasal düzenin dışına çıkarak egemenliğini gösterir.

da B M'nin çeşitli insan hakları organlarından sadır olan dokümanlar, artan bir şekilde İsrail'i yerleşimci-sömürgeci bir devlet olarak niteliyor.

Siyonizm'in kurucu figürü Theodor Herzl, Filistin'de yaptıklarının bir kolonyal proje olduğunu açıkça söylüyordu. Siyonizm'in diğer bir kurucu ismi ve bugünkü İsrail aşırı sağının ideolojik önderi Vladimir Ze'ev Jabotinski "kolonizasyonun tek bir amacı var ve Araplar bunu kabul edemez" diyerek sömürgeciliğin bir gereği olarak Araplar ile Yahudilerin her zaman bir çatışma içinde olacağını söylüyordu. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde kolonyal kelimesinin dünyadaki negatif anlamlarından dolayı Siyonizm, kendisi için kolonyal sıfatını kullanmayı bırakarak bir ulusal self-determinasyon hareketi olduğunu savunmaya başladı.

İsrail, sadece B M organlarınca yayınlanan bu tarz raporları değil; B M çatısı altında hem Güvenlik Konseyi'nde hem de Genel Kurul'da alınmış olan yüzlerce karar tanımıyor. En önemlileri 242, 338, 1397, 1515 ve 2334 numaralı kararlar olmak üzere İsrail B M Güvenlik Konseyi kararlarını uygulamıyor. Sadece 1967-1989 arasında B M Güvenlik Konseyi Filistin meselesiyle ilgili olarak 131 karar aldı, fakat bunlar İsrail tarafından göz ardı edildi. B M Genel Kurulu müteaddit defalar almış olduğu kararlarda İsrail'in "bir süpergüç olan ve B M Güvenlik Konseyi'nde veto gücü bulunan A B D'yle olan stratejik ittifakı sebebiyle saldırgan ve yayılmacı politikalar takip ettiğini" tespit ederek İsrail politikalarını kınadı. Fakat buna İsrail'in verdiği cevap dünya parlamentosu olarak da adlandırılan B M Genel Kurulu'nun anti-semitik olduğunu iddia etmek oldu.

Uluslararası düzenin siyasal teolojisinin ve egemenlik rejiminin billurlaştığı en önemli meselelerden biri İsrail'in bir apartheid rejimini halen yürütebiliyor olması ve buna bu düzenin merkezi aktörlerinin neredeyse koşulsuz destek vermesidir. Bugün apartheid dediğimizde, bir dönem Güney Afrika'da yürürlükte olmuş ırk üstünlüğüne ve ayırımına dayalı bir rejim aklımıza geliyor. Halbuki bunun da ötesinde apartheid, 1973'te imzalanan Apartheid Suçunun Engellenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Uluslararası

Sözleşme’yle bir uluslararası suç olarak tanımlanıyor. 1998 yılında imzalanan ve Uluslararası Ceza Mahkemesi’ni kuran Roma Antlaşması da kurumsallaşmış şekilde bir ırkî grubun diğerini sistematik bir tahakküm altında tutmasını “apartheid suçu” olarak tanımlıyor. Dolayısıyla artık apartheid, bir suç olarak uluslararası teamül hukukunun bir parçası. Üstelik bu diğer normlardan da daha etkin olan bir “üstün hukuk” normu, ya da diğer ifadesiyle bir “buyruk kural” (*jus cogens*, peremptory norm); bu sebeple de evrensel yargılama gücü olan bir norm.

İsrail’in bir apartheid rejimi tatbik ettiği evvelce Güney Afrika’da apartheid rejimine karşı mücadele etmiş Başpiskopos Desmond Tutu, A B D eski Başkanı Jimmy Carter gibi isimlerce defaatle dile getirildi. Fakat bu iddialar, anti-semitizm suçlamasıyla bastırıldı ya da marjinalize edildi. Aslında İsrail’in bir apartheid devleti olduğunu 1960’ların başında Apartheid Güney Afrikasının başbakanı Hendrik Verwoerd olumlayıcı bir karşılaştırmayla ifade etmişti: “Yahudiler İsrail’i Araplardan aldılar ki, öncesinde Araplar bin yıldır orada yaşıyorlardı. İsrail de Güney Afrika gibi, bir apartheid devletidir.” Son birkaç yıl içerisinde ise dünyanın tüm önde gelen uluslararası insan hakları örgütleri İsrail’in Filistinlilere yönelik uygulamalarının bir apartheid rejimi oluşturduğunu savunarak bunu ayrıntılı bir şekilde raporlandırıdılar. İsrail’in en etkin insan hakları örgütü B’Tselem 2021 yılında yayınladığı “Ürdün Nehri’nden Akdeniz’e kadar Yahudi Üstünlüğü Rejimi: Bu Bir Apartheid” başlıklı raporunda bu rejimin adını apartheid olarak koydu. Ardından Human Rights Watch 2021’de, Amnesty International ise 2022 yılında yayınladığı raporlarda İsrail rejimini apartheid olarak nitelediler. İsrail’de kritik devlet görevlerinde bulunmuş isimler bile artık bunu dile getiriyorlar. Yıllar önce İzak Rabin “Eğer bir apartheid rejimi olmak istemiyorsak, uzun vadede bir buçuk milyon Arap’ı bir Yahudi Devleti’nin bünyesinde barındırabilmenin mümkün olduğunu düşünmüyorum” demişti. Eski İsrail Başbakanları Ehud Olmert ve Ehud Barak değişik vesilelerle kamuya açık bir şekilde İsrail’in bir apartheid devleti olma “riski” taşıdığını söylediler.

Başından itibaren kendini bir etnodemokrasi olarak tanıtan İsrail'in Filistin topraklarında sürdürdüğü işgal ve Filistin halkına yönelik izlediği politikalar, zamanımızın en cüretkâr yerleşimci sömürgecilik örneğini teşkil ediyor.

ler. Olmert, Filistinliler bir anti-apartheid mücadelesi başlatırlarsa sonu İsrail için ne olur bir düşünün diye uyardı. İsrail Dışişleri Bakanlığı bile 2004 yılında eğer Filistinlilerle olan çatışma çözümlenmezse "İsrail apartheid yıllarındaki Güney Afrika'yla benzer şekilde bir parya devletine dönüşebilir" değerlendirmesini yapmıştı. Eski Mossad başkanı Tamir Pardo geçen yılın başlarında "burada bir apartheid devleti var, iki farklı hukukî sistem altında yargılanan iki halk var" dedi. Benzer şekilde eski İsrail başsavcısı Michael Ben-Yair "Üzüntüyle söylemeliyim ki ülkem öylesi siyasal ve ahlâkî çukurlara indi ki şu an bir apartheid rejimindeyiz" ifadelerini kullandı. Artık mızrak çuvala sığmıyor.

Aslında apartheid ifadesi, İsrail'in Filistinlilere yönelik uygulamalarını tanımlamada yetersiz bile kalıyor. Noam Chomsky, İsrail'deki Filistinlilerin durumunun apartheid Güney Afrika'sındaki siyahların durumundan çok daha kötü olduğunu, apartheid ifadesinin Filistinlilerin yaşadığı durumu ifade etmekte hafif kaldığını söylüyor. Birleşmiş Milletler Özel Raportörü ve Apartheid Uzmanı Güney Afrikalı hukukçu John Dugard, insanları bir duvarla ayırmak, farklı halklara farklı yollar tahsis etmek ve düzenli olarak insanî krizler ve fakirlik üretmek gibi uygulamaların Güney Afrika apartheidinde bile olmadığını söylüyor. Yerli halkın topraklarını kolonizasyon ya da yerleşim yoluyla ele geçirmek, bantustanlarla ülke toprağını parçalara ayırmak, kontrol noktaları ve izin sistemiyle hareket kabiliyetini kısıtlamak, evleri yıkmak ve siyasî muhalifleri hapsedmek ve baskı altına almak gibi uygulamalar, hem Güney Afrika apartheid'ında hem de İsrail apartheid'ında varolan ortak pratikler. Fakat Güney Afrika, eşit bir muamele varmış havası oluşturmak için siyah nüfusa özel hastaneler, okullar, üniversiteler inşa ediyor, iş imkânları oluşturuyor, fakat siyasal haklarını tanımıyordu. Dugard'a göre İsrail bunun da ötesine geçerek sadece siyasal hakları inkarla kalmıyor aynı zamanda Filistinlilerin maddî refahını da baltalıyor ki, bu uluslararası insânî hukuka göre bir işgalci güç olarak taşıdığı yükümlülükleri açıkça ihlal ediyor. Apartheid'ı şahsen tecrübe etmiş Güney Afrikalı gazeteci Mondli Makhanya da bunu teyid ediyor:

“Benim gördüğüm kadarıyla İsrail Filistinlilerin yok olmasını istiyor. Bizim durumumuzda bu hiçbir zaman olmadı. Beyazlar siyahların yok olmasını istemedi.”

İsrail, işgali altında yaşayan Filistinliler ile İsraili yerleşimcilerin toprağa erişim, yargılanma hakkı, oy kullanma ve benzeri konularda tamamen farklı bir yasal haklar rejimine tâbi olması, Filistinlileri Güney Afrika’daki apartheid rejiminin bantustanları gibi ayrıştırılmış bölgelere hapsetmesi, göç politikaları açısından 1950’deki dönüş yasası çerçevesinde dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan Yahudilere İsrail’e ayak bastıkları andan itibaren vatandaşlık hakkı tanınması ama asırlarca o topraklarda yaşamış fakat 1948’de yurdundan sürülmüş (o zamanki sayıyla) 700.000’den fazla Filistinlinin toprağına dönüş hakkının tanımaması gibi durumlar Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin işaret ettiği “bir devletin sistematik olarak ırkî baskı ve ayrımcılığı kurumsallaştırmasına” örnek teşkil ediyor. İsrail’in bu ırkî tahakküm rejimini devam ettirme niyetinin son dönemlerdeki en çarpıcı tezahürü, 2018’de çıkan Ulus-Devlet Yasası (Basic Law: Israel as the Nation-State of the Jewish People). Bu yasa, “İsrail Devleti içinde millî self-determinasyon hakkı Yahudi Halkı’na özgüdür” diyerek Filistinliler ile İsraililerin eşit olmadığını teyit etmiş oluyor. Aynı zamanda bu yasa, uluslararası hukuka aykırı olarak inşa edilen Yahudi yerleşimlerini “millî bir değer” olarak tasdik edip devletin “bu yerleşimlerin yapımını ve geliştirilmesini teşvik edeceğini” söylüyor. Arapçayı resmi dil olmaktan çıkarıyor. Aslında 2019’da İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu’nun sözleri bu yasanın temelinde yatan ırkî ayrımcılığı çok çarpıcı bir şekilde ifade ediyor: “İsrail tüm vatandaşlarının devleti değildir... O, Yahudi halkının ulus-devletidir—ve sadece Yahudi halkının...” Bu yasayla İsrail vatandaşlık ile milliyet arasına bir ayrım koyarak hem vatandaşlığın eşitlik vadeden içeriğini boşaltmış oluyor hem de ırkî üstünlüğe dayalı rejimini tahkim ediyor.

Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin apartheid suçu tanımının üçüncü kısmı olarak söz konusu rejimin gayri insânî

İsrail, içinde yaşadığımız uluslararası düzenin siyasal teolojisi içinde bir istisna olarak tutuluyor. Uluslararası insan hakları rejimine ve uluslararası insânî hukuk normlarına bir istisna olarak varlığını sürdürüyor.

eylemlerde bulunmuş olmasını gerekli görüyor. Batı Şeria’da yerleşimcilerin devlet destekli zorbalıkları, Batı Şeria halkının kolektif hayatlarının kontrol noktalarıyla tamamen yok edilmesi, Gazze ablukasının insânî maliyeti ve nihayet son olarak 7 Ekim sonrası Gazze’de soykırım mesabesine varan kitlesel katliamları göz önüne aldığımızda İsrail zaten bu suçu çok zamandır alenen işliyor.

Tüm bu BM raporlarının ve insan hakları derneklerinin raporlarının tespit ettiği üzere İsrail açık bir şekilde apartheid suçu işliyor. Fakat Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak kabul ettiği apartheid suçunu işleyen İsrail, kendisini tüm bu hesap verebilirlik aygıtlarının dışında ve üstünde konumlandırabiliyor.

Apartheid suçunun üzerine İsrail, son olarak 7 Ekim sonrasında Gazze’de başlattığı askerî saldırılar ve işgalde kolektif cezalandırma uygulayarak tüm bir bölgeye ve nüfusa yönelik etnik temizlik ve soykırım uyguluyor. Nitekim Uluslararası Adalet Divanı’nda Güney Afrika’nın açtığı dava çerçevesinde İsrail, yine uluslararası insânî hukukun insanlığa karşı işlenmiş bir suç saydığı soykırım suçundan yargılanıyor. Bu dava İsrail’i küresel kamu vicdanında mahkûm ediyor, fakat velev ki mahkemeden İsrail’i suçlu gören bir karar çıksa dahi, bu kararın bağlayıcılığını kendisi için icbar edecek bir güç bulunmuyor. Atlantik’in her iki yakasındaki stratejik müttefiklerinin siyasî desteğiyle bu yargılamanın olası maddî sonuçlarından da kendisini koruması mümkün. Dolayısıyla soykırım gibi ağır bir ithamın bile, maşerî vicdanlardaki etkisi dışında—ki bu da küçümsememeli—kozmetik adımlar haricinde somut maddî bir sonucu olacağını beklemek zor.

Bir açıdan bakıldığında Gazze’de İsrail’in ortaya koyduğu ve halen devam eden soykırım sürecinde liberal uluslararası düzenin kurumlarının —uluslararası hukuk, çok taraflılık, kural–temellilik, insan hakları rejimi— ve BM gibi örgütlerinin Filistin, İslam dünyası ve daha da genel olarak Küresel Güney için halen ne kadar önemli olduğu görüldü. Filistin’le ilgili İslam İşbirliği Teşkilatı’ndan çıkmayan ses hem BM Genel Sekreteri’nden hem de BM İnsan Hakları

Yüksek Komiserliği'nin Craig Mokhiber gibi yöneticilerinden yükseldi. Bu sebeple İsrail ve onun askerî ve diplomatik hamisi ABD sürekli BM'ye eleştiri yöneltiliyorlar, hatta kurumu anti-semitik görüşlerin sözcüsü olmakla suçluyorlar. BM özel Raportörü Richard Falk görevinin bir parçası olarak İsrail'e gittiğinde gözaltına alındı, işgal altındaki Batı Şeria'ya gitmesine müsaade edilmeden sınır dışı edildi.

İsrail, içinde yaşadığımız uluslararası düzenin siyasal teolojisi içinde bir istisna olarak tutuluyor. Uluslararası insan hakları rejimine ve uluslararası insanî hukuk normlarına bir istisna olarak varlığını sürdürüyor. Dünyada hak ihlalleri yapan ve savaş hukukunu çiğneyen yegâne aktör İsrail değil elbette. Fakat İsrail'in uygulamaları, salt bir kişisel hak ihlali gerçekleştiriyor, kolonyal dönemin uygulamalarını yeni teknolojik araçlarla pekiştirerek devam ettiren, etno-nasyonal temelli bir yerleşimci sömürgecilik projesi teşkil ediyor. Her ne kadar uluslararası düzenin egemenlerince İsrail uluslararası hukuka, insan hakları hukukuna ve insânî hukuka bir istisna olarak konumlandırılmış olsa da, buna karşı verilecek mücadele, yine o hukukun vadettiği eşitliği ve haklar rejimini çağırarak ve gücü hakla, egemeni hukukla sınırlandırmak ideali üzerinden şekilleniyor.